

A Pécsi Ítéltábla az Illés és Sipos Ügyvédi Iroda által képviselt **dr. I.rendű felperes neve** (címe) felperesnek - a dr. Kecskésné dr. Horváth Erika Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Kaposvári Törvényszék 2013. július 1. napján kelt 24.P.21.325/2012/18. számú ítélete ellen a felperes által 20., az alperes által 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helybenhagyja azzal a pontosítással, hogy az alperest terhelő 171.677 forint havi járadékból 49.588 (negyvenkilencezer-ötszáznyolcvannyolc) forint költségpótló, 122.089 (egyszázhuszon-kettőezer-nyolcvankilenc) forint jövedelempótló járadék.

Kötelezi a bíróság az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 62.200 (hatvankettőezer-kettőszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a bíróság a felperest, hogy fizessen meg az állam javára - az illetékes állami adóhatóság felhívására, az ott írt módon és számlára - 32.600 (harminckettőezer-hatszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Kötelezi a bíróság az alperest, hogy fizessen meg az állam javára - az illetékes állami adóhatóság felhívására, az ott írt módon és számlára - 189.400 (száznyolcvankilencezer-négyszáz) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A fellebbezések elbírálása szempontjából lényeges, a másodfokú bíróság által pontosított tényállás szerint 2005. szeptember 2. napján K belterületén a motorkerékpárral szabályosan közlekedő felperest S.I a XXX-000 forgalmi rendszámú L típusú személygépkocsival szabálytalan sávváltás során elütötte. A 29 éves felperes koponyazúzódás, agyrázódás, többszörös tüdőzúzódás, jobb oldali sorozat-bordatörés, jobb oldali légmell, jobb oldali mellkasi vérgyülem, szívzúzódás, a háti V. csigolyát érintő tövisnyúlványtörés, a májfelszint elérő májszakadás, a jobb

vese és a mellékvese körüli vérgyülem, valamint jobb oldali darabos térdkalácstörés sérüléseket szenvedett.

A károkozó üzembentartó az alperesnél rendelkezett kötelező felelősségbiztosítási szerződéssel.

A felperest 2005. szeptember 19. napjáig intenzív osztályon, majd baleseti sebészeti osztályon kezelték, belszervi sérülései miatt a térdkalácscsont törésének műtéti megoldására csak a felvételét követő 11. napon kerülhetett sor. Szeptember 28. napján bocsátották otthonába. A gipszrögzítést 2005. október 24. napjáig kellett viselnie, ekkor azt térdízületi orthesisre cserélték. 2006. február 14. napjától március 6. napjáig Hban rehabilitációs kezelésen vett részt. 2006. augusztus 3. napján történt a rögzítő fémek műtéti úton történő eltávolítása. A térdkalács nem gyógyult meg, 2007. szeptember 19. napján a térdkalácsdarabok különállását, álízület kialakulását rögzítették. 2009. október 29. napján Ben vetette alá magát térdműtétnek, ami lényeges javulást nem eredményezett. Térdpanaszai miatt 2011. március 28-án a térdkalács ízfelszín protetizálását végezték el. A protézisműtét után szövődmény lépett fel, a seb váladékozott. 2011. november 7. napján térdízületi belhártyagyulladás, illetve egyéb elváltozások miatt műtéti úton a térdízületet tisztították.

A baleseti sérülések, elsősorban a jobboldali térdízület fájdalmas mozgásbeszűkülése következtében a felperes maradandó, 24 százalékban számszerűsíthető egészségkárosodást szenvedett, jobb combja és jobb lábszára sorvadt, a jobb térd elülső felszínén tömeges lilás elszíneződés, 16 cm hosszú heg keletkezett. Jobb térdre duzzadt, nyomásra fájdalmas, erősen deformált, a térdhajlatban erős nyomási fájdalmat érez, a hajlítás és a nyújtás is elmarad az elvárhatótól. A boka mozgatasakor jobb sípcsontja fájdalmas, a guggolást félig képes kivitelezni. Az ágyéki csigolyák magasságában ütogetésre érzékenység lép fel, a gerinc előrehajlása korlátozott.

A balesetet megelőzően a 80 m² alapterületű, II. emeleti társasházi lakásban felmerülő háztartási munkákat a felperes élettársával megosztotta, csaknem valamennyi munkafolyamatban (bevásárlás, takarítás, porszívózás, mosás, vasalás, főzés) részt vett. A baleset idején még gyermektelen felperesnek 2007. március 29. és 2011. június 16. napján születtek gyermekei.

A felperes baleseti egészségkárosodása miatt a háztartásban felmerülő nehéz és a jobb térdízület igénybevitelével járó közepesen nehéz munkákat nem képes elvégezni. A térdkalácsprotézis beültetést követően, 2011. április, május hónapban háztartási munkát egyáltalán nem tudott végezni.

A kieső háztartási munkájának ellenértéke 2006. október 1. napjától 2011. március 31. napjáig terjedő időszakban havi 8.000 forint, 2011. április 1. és május 31. napja közötti időszakban havi 12.000 forint, 2011. június 1. napjától folyamatosan havi 10.000 forint, 2013. július 31. napjáig összesen 716.000 forint, amiből az alperes részben a pert megelőzően, részben folyamatosan járadék formájában 216.000 forintot teljesített. A 2006. október 1. napjától 2013. május 31. napjáig terjedő

időszakra kieső és még nem térült háztartási munka ellenértéke mindösszesen 500.000 forint. A baleset miatt a felperes esetében a jövőben is kiesik és pótlásra szorul havi 10.000 forint értékű háztartási munka.

A felperes szülei Dban, családi házas ingatlanban élnek, mely ingatlannak 1/5 részben a felperes a tulajdonosa. A felperes és testvérei közös tulajdonában áll továbbá egy a... üdülőingatlan, melyben a felperes 1/3 tulajdoni illetőséggel rendelkezik.

A balesetet megelőzően a felperes minden második hétvégét a szüleivel Dban vagy A...n töltött, a két ingatlanon felmerülő házkörüli és kerti munkákat édesapjával ketten végezték el.

A baleset utáni maradványállapotában a felperes a házkörül felmerülő nehéz munkák elvégzésére alkalmatlan, a közepesen nehéz munkák végzésében jelentős mértékben korlátozott. A d... családi háznál, illetve az a... üdülőingatlanon az ilyen jellegű házkörüli munkák (garázs, pince rendben tartása, helyreállítási, karbantartási munkák, kerítésfestés, hólapátolás) összesen havi 16 órai munkateljesítményt igényelnek, ebből a felperes a baleset előtt átlagosan havi 8 órai munkát végzett el, melynek ellenértéke 2006. évben 4.000 forintot, 2007. évben 4.800 forintot, 2008. évben 5.200 forintot, 2009. évben 5.600 forintot, 2010. évben, illetőleg 2011. első negyedévében 6.000 forintot, 2011. április 1-től 6.400 forintot tett ki. A felperes kieső házkörüli munkájának ellenértéke a 2006. október 1. napjától 2013. július 31. napjáig terjedő időszakban 452.200 forint volt, illetve 2013. augusztus 1. napjától is kiesik havi 6.400 forint értékű házkörüli munkája.

A felperes a nehéz, egyes esetekben a középnehéz kerti munkákat nem tudja elvégezni, ásni nem tud, a kapálásban, gyomlálásban, fametszésben, permetezésben, sövény- és fűnyírásban, gyümölcsszedésben jelentős mértékben korlátozott.

A d... ingatlan kapcsán a kieső felperesi kerti munka 2005. szeptember 2. napjától december 31. napjáig 6.600 forint, 2006. január 1. napjától szeptember 30. napjáig 29.025 forint, 2006. október 1. napjától december 31. napjáig 7.755 forint, 2007. évben 34.776 forint, 2008. évben 42.159 forint, 2009. évben 45.234 forint, 2010. évben 49.631 forint, 2011. január 1. napjától március 31. napjáig és június 1. napjától december 31. napjáig 57.600 forint, 2011. április 1. napjától május 31. napjáig 12.000 forint, 2012. évben 44.787 forint, 2013. január 1. napjától július 30. napjáig 26.124 forint volt, 2013. augusztus 1. napjától a jövőben is - 9,33 órai kerti munkának megfelelő - havi 3.732 forint.

Az a... ingatlanon végzendő kerti munkákból a felperes kiesett munkájának ellenértéke 2005. szeptember 2. napjától december 31. napjáig 8.688 forint, 2006. január 1. napjától szeptember 30. napjáig 28.138 forint, 2006. október 1. napjától december 31. napjáig 7.488 forint, 2007. évben 32.256 forint, 2008. évben 34.560 forint, 2009. évben 36.864 forint, 2010. évben 39.168 forint, 2011. évben 41.472 forint, 2012. évben 41.472 forint, 2013. január 1. napjától július 31. napjáig 24.192 forint volt és 2013. augusztus 1. napjától folyamatosan, a jövőben is havi - 7,68 órai munkának megfelelő - 3.456 forint.

A kieső kerti munkák teljes ellenértéke a 2005. szeptember 2. napjától 2013. július 31. napjáig terjedő időszakra 658.648 forint, melyből az alperes teljesített 216.000 forintot, még nem térült 442.648 forint.

A felperes a baleset időpontjában a K Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának vezetőjeként dolgozott, a balesetet követően 2006. május 1. napjától állt ismét munkába. 2008. szeptember 1. napjától a K Rendőrkapitányság vezetésével bízták meg, 2009. július 16. napján történt meg rendőrkapitányi kinevezése. A balesetet követően mindkét munkakör ellátása a felperestől 20 % mértékű rendkívüli munkateljesítményt kívánt.

A bűnügyi osztályvezetői munkakörhöz kapcsolódó juttatás a beosztási illetmény, illetménykiegészítés, nyomozói pótlék, vezetői pótlék, a városi rendőrkapitányi munkakörhöz kapcsolódó jövedelem-összetevők a beosztási illetmény, illetménykiegészítés és a vezetői pótlék. Ezen juttatásokat figyelembe véve 2006. május 1. és augusztus 31. között a felperes havi bruttó 345.920 forint összegű jövedelme az akkor irányadó mindösszesen 13,5 % nyugdíj-biztosítási járulék, egészségbiztosítási járulék, munkaerő-piaci járulék (a továbbiakban együtt: járulék) nélkül 4 hónapra 1.196.883 forint, 2006 szeptemberétől 2006 decemberéig a 16 % mértékű járulék nélkül 1.162.291 forint volt, így a 2006. évi, többlet-erőfeszítéssel érintett jövedelemrész a járulékokkal csökkentetten 2.359.174 forintot tett ki.

2007. évben a beosztási illetmény, illetménykiegészítés, nyomozói pótlék, vezetői pótlék összege 4.408.592 forint volt, a 17 % mértékű járulékkal csökkentett bruttó jövedelem 3.659.131 forintot tett ki.

2008. évben a figyelembe vehető felperesi jövedelem bruttó 5.460.864 forint volt, melynek 17 % mértékű járulékkal csökkentett összege 4.532.517 forint.

A felperes 2009. évi jövedelme a 2008. évinek feleltethető meg.

2010. évben a felperes figyelembe vehető bruttó jövedelme 5.918.088 forint, 17 % mértékű járulékkal csökkentve 4.912.013 forint volt.

2011. január hónapjában a 17,5 % mértékű járulékkal csökkentett bruttó jövedelme 406.869 forintot tett ki.

A fenti jövedelemből a 20 % mértékű, rendkívüli munkateljesítménnyel elért rész 2006. május 1. napjától december 31. napjáig 471.835 forint, 2007. évben (július hónapban táppénzes állományban volt, így a fennmaradó 11 hónapra) 670.840 forint, 2008. évben 906.503 forint, 2009. évben 906.503 forint, 2010. évben 982.403 forint, 2011. január hónapban 81.374 forint, 2006. május 1. napjától 2011. január 31. napjáig mindösszesen 4.019.458 forint volt.

2011. év januárjában a felperes javulást nem mutató, újabb műtéti beavatkozást igénylő térdpanaszai, ebből fakadó korlátozottságai miatt a kapitányságvezetői beosztásból felmentését kérte. 2011. január 31-i hatállyal vonták vissza kapitányságvezetői kinevezését, 2011. február 1. napjától ügyeletvezetőnek nevezték ki. Az ügyeletvezetői munkakör ellátása - mivel az helyszíni eljárási kötelezettséggel, reprezentációs feladatokkal csak kivételesen jár - rendkívüli munkateljesítményt a felperestől nem igényel.

Amennyiben a felperes továbbra is rendőrkapitányi munkakörét tölti be, úgy 2011. évben havi illetménye a járulékok figyelmen kívül hagyása mellett 470.801 forint lett volna. Ezzel szemben ügyeletvezetőként ténylegesen elért havi átlagos, járulékok

nélkül számított jövedelme 320.560 forint volt, a havi különbözet 150.241 forint, 2011. évre, a februártól decemberig terjedő időszakra összesen 1.652.658 forint. 2012. évben a felperes rendőrkapitányként 465.094 forint járulékok nélkül számított bruttó havi átlagjövedelemre tehetett volna szert, ehhez képest az ügyelvezetői munkakörben járulékok nélkül havonta átlagosan 338.240 forint jövedelmet ért el. A különbözet havi 126.854 forint, a 2012. évre összesen 1.522.248 forint volt. 2013. január 1. napjától július 31. napjáig a felperes kieső jövedelme 887.978 forint. A felperes 2013. augusztus 1. napjától és a jövőben is alacsonyabb jövedelemhez jut, mint amekkora összeghez egészségesen, rendőrkapitányi tisztségének megőrzése mellett juthatott volna. Az így kieső jövedelem a havi 122.089 forintot eléri.

A felperes a balesetét megelőzően városon belül tömegközlekedéssel vagy gyalogosan közlekedett. Jelenleg térdének állapota miatt sem tartós gyaloglásra, sem a tömegközlekedés biztonságos igénybevételére nem alkalmas, így helyben is személygépkocsival kénytelen közlekedni, emiatt a közlekedési költségei havi 8.000 forinttal megemelkedtek. Ez a többletköltség 2006. január 1. napjától 2013. július 31. napjáig 728.000 forintot tett ki, a felperesnek 2013. augusztus 1. napjától kezdődően a jövőben is folyamatosan felmerül havi 8.000 forint közlekedési többletköltsége.

A felperes mechanikus sebességváltóval felszerelt gépkocsit használ, 200-300 km-nél többet fájdalmai miatt biztonságosan nem tud vezetni.

A felperesnek folyamatosan szüksége van rehabilitációs kezelésekre. Állapotának szinten tartása érdekében rendszeresen úszik, gyógyfürdő és gyógymasszírozás kezeléseket vesz igénybe. Az ezzel járó havi többletköltség a 2009. július 1. napjától 2011. március 31. napjáig terjedő időszakban átlagosan havi 8.000 forint, összesen 168.000 forint, a 2011. április 1. napjától 2013. július 31. napjáig terjedő időszakban pedig havi 11.000 forint, 28 hónapra összesen 308.000 forint volt, mindösszesen a hátralékos időszakra 476.000 forintot tett ki.

A felperesnek a szükséges rehabilitációs kezelések miatt 2013. augusztus 1. napjától és a jövőben is felmerül havi 11.000 forintot elérő többletköltsége.

A felperes a gyermekfelügyeletre alkalmas, de a gyermekeivel való időtöltést a megváltozott egészségi állapotához kell igazítania, így a futással, mozgással járó elfoglaltságok háttérbe szorulnak. Korábban szívesen űzött szabadidős tevékenységeivel, a vitorlázással, búvárkodással, snow-boardozással, túrázással, hegymászással fel kellett hagynia.

A felperes többször módosított keresetében élelemfeljavítás címén 24.000 forint; gondozás címén 48.000 forint; háztartási kisegítő címén 2006. október 1. napjától 2011. március 31. napjáig havi 10.000, 2011. április 1. napjától május 31. napjáig havi 15.000, 2011. június 1. napjától kezdődően a jövőre nézve is havi 12.000 forint megtérítését kérte. A házkörüli kisegítő költségeire 2006. október 1. napjától 2011. március 31. napjáig havi 6.000 forint, 2011. április-május hónapjaira havi 10.000

forint, 2011. június 1. napjától kezdődően és a jövőre nézve is havi 8.000 forint megtérítésére tartott igényt.

A kiesző kerti munkák kapcsán a 2005. szeptember 2. napjától 2005. december 31. napjáig terjedő időszakra 15.288 forint, 2006 első kilenc hónapjára 6.360 forint, 2006 utolsó negyedévére havi 5.088 forint, 2007 évre összesen 69.658 forint, 2008 évre 74.984 forint, 2009 évre 82.197 forint, 2010 évre 88.914 forint, 2011 első három hónapjára havi 8.263 forint, 2011. április és május hónapjaira 10.324 forint, majd 2011. június 1. napjától 2011. december 31. napjáig terjedő időre havi 8.263 forint, 2012 évre 86.359 forint, 2013. január 1. napjától kezdődően havi 7.197 forint megtérítését kérte.

Gyógyszerköltség címén a 2009. január 1. napjától 2011. március 31. napjáig terjedő időre havi 6.000 forint, 2011. április 1. napjától kezdődően és a jövőre nézve is havi 8.000 forint megtérítésére tartott igényt.

Közlekedési többletköltség címén igénye 2006. január 1. és 2011. március 31. közötti időszakra havi 20.000 forint, 2011. április 1. napjától kezdődően havi 22.000 forint volt.

Automata váltós személygépkocsi vásárlási költségére 800.000 forint megtérítését igényelte.

Rehabilitációs költség címén 2009. július 1. napjától 2011. március 31. napjáig havi 10.000 forint, 2011. április 1. napjától havi 14.000 forint megtérítését kérte.

Gyermeknevelési költség címén is terjesztett elő kárigényt. 2008. augusztus 1. napjától 2012. november 16. napjáig havi 10.000, 2012. november 17. napjától havi 20.000 forint megtérítését kérte ezen a címen.

Jövedelemvesztés címén előterjesztett követelése két összetevőből állt. Egyrészt kérte elmaradt jövedelmének megtérítését a kapitányságvezetői beosztásról történő kényszerű lemondás okán 2011. február 1. napjától 2011. december 31. napjáig terjedő időszakra havi 163.285 forint, 2012. január 1. napjától kezdődően havi 160.334 forint összegben. Emellett erőmegfeszítésre hivatkozással is igényelt járadékot, 2006. május hónapjától december hónapjáig havi 70.872 forint, 2007. január-május hónapjaira havi 86.575 forint, 2007. július 1. napjától december 31. napjáig havi ugyancsak 86.575 forint, 2008 és 2009 évekre havi 102.160 forint, 2010. január-november hónapjaira havi 94.903 forint, 2011. év 9 hónapjára havi 68.483 forint, 2012. január 1. napjától kezdődően a jövőre nézve is havi 67.648 forint összegben.

A kereset a fenti tőkeösszegek, illetve hátralékok középarányos kezdőidőponttól számított késedelmi kamataira is kiterjedt.

Nem vagyoni kártérítés címén - figyelemmel az alperes által peren kívül már teljesített 2.500.000 forintra - a felperes további 4.500.000 forintra és ennek a káresemény bekövetkezésétől a kifizetés napjáig járó késedelmi kamataira tartott igényt.

Az elsőfokú bíróság mindösszesen 14.121.330 forint, ebből 3.500.000 forint nem vagyoni kártérítés után 2005. szeptember 2. napjától, 72.000 forint vagyoni kártérítés után 2011. április 1. napjától, 10.549.330 forint lejárt költség- és jövedelempótló járadék után 2011. március 1. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatok, 2013. augusztus 1. napjától kezdődően

havonta minden hónap 5. napjáig 171.677 forint összevont költség- és jövedelempótló járadék és 350.000 forint perköltség felperes javára történő megfizetésére kötelezte az alperest azzal, hogy az alperes az állam javára 347.000 forint le nem rótt illeték, illetve 379.534 forint állam által előlegezett költség megtérítésére köteles.

Az elsőfokú ítéletben foglalt marasztalás a háztartási kisegítés kapcsán a 2006. október 1. napjától 2011. március 31. napjáig terjedő időszakra havi 8.000 forintra, 2011. április és május hónapjaira havi 12.000 forintra, 2011. június 1. napjától kezdődően pedig - a jövőre nézve járadékként is - havi 10.000 forintra terjedt ki, a még nem térült kieső háztartási munka hátralékos összege 2013. július 31. napjáig 500.000 forint.

A házkörüli és kerti munkákkal összefüggésben a marasztalás arra figyelemmel történt, hogy a tanúvallomások által megerősítetten a felmerülő házkörüli és mezőgazdasági munkákat a felperes és édesapja egymás között osztották meg, így az elsőfokú bíróság a szükséges munkák fele részét számolta el kieső felperesi munkaként, a házkörüli munkákat illetően a két ingatlannál összesen havi 8 órában, 2006 évre havi 4.000, 2007 évre havi 4.800, 2008 évre havi 5.200, 2009 évre havi 5.600, 2010 évre és 2011 első három hónapjára havi 6.000, összesen 452.200 forint, 2011. április 1-től a jövőre nézve is havi 6.400 forint házkörüli kisegítői járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

A kerti munkák köréből a felmerülő nehéz és a közepesen nehéz munkák fele részének elszámolásával az ezen a címen 2013. július 31. napjáig lejárt követelés a d... ingatlan kapcsán 355.692, az a... ingatlan kapcsán 302.956, összesen 658.648 forintban adódott, melyből 216.000 forint teljesítése megtörtént, a hátralék 442.684 forint, 2013. augusztus 1. napjától a jövőre nézve térítendő az elsőfokú ítélet alapján 7.188 forint.

A közlekedési többletköltség tényszerű felmerülését az elsőfokú bíróság rögzítette, annak mértékére nézve - egyéb, mérlegelés körébe vonható adat hiányában - az alperesi elismerésnek megfelelően számolt havi 8.000 forinttal, így 2006. január 1. napjától 2013. július 31. napjáig 728.000 forint hátralék adódott.

Az automata sebességváltós gépjárművel összefüggő igényt az elsőfokú bíróság elutasította, egyebek mellett arra hivatkozással, hogy a felperes bal lába nem sérült, így a kuplung használatában nem korlátozott, állapota automata váltós jármű beszerzését nem indokolja.

A rehabilitációs költségek megtérítése iránti követelést a 2009. július 1. napjától 2011. március 31. napjáig terjedő időszakra havi 8.000, ezt követően havi 11.000 forint tekintetében teljesítette az elsőfokú bíróság (így a hátralék 2013. július 31. napjáig 476.000 forint). A számlákkal igazolt időszakos kiadásokból vonatkoztatott a szobakerékpározás, rendszeres úszás, gyógymasszázs és a gyógyfürdő kezelések általában indokolt költségeire.

A felperes gyermeknevelési többletköltség iránti igényét az elsőfokú bíróság elutasította, mert annak alapjául sem munkakiesést, sem elmaradt megtakarítást, sem többletköltséget nem talált megállapíthatónak.

Az elvesztett jövedelem kapcsán az elsőfokú bíróság a többlet-erőkifejtéshez kapcsolódó jövedelem összetevőket, az osztályvezetői munkakör kapcsán a beosztási illetményt, százalékos illetmény-kiegészítést, nyomozói pótlékot, vezetői

pótlékot, a rendőrkapitányi munkakörhöz kapcsolódóan a beosztási illetményt, az illetmény-kiegészítést és a vezetői pótlékot vette figyelembe. 2011. január hónapjáig mindezekből az erőmegfeszítéssel arányosan számolta a felperesnek járó jövedelempótló járadékot, míg 2011 februárjától a fenti illetményrészekre redukált rendőrkapitányi és ügyeletvezetői kereset különbözetében határozta meg az elmaradt jövedelmet, 2013. július 31. napjáig összesen 7.592.482 forintban, 2013. augusztus 1. napjától havi 122.089 forintban.

Az összesen 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítésre okot adó hátrányok körében értékelte a felperes 24% mértékű egészségkárosodását, mozgáskorlátozottságát, az ebből eredő pszichés megterhelést, korábbi aktivitásának megtörését, azt, hogy a felperes szakmai előmenetelét feladni kényszerült, kedvelt szabadidős tevékenységeit nem tudja folytatni, egészségi állapota a gyermekeivel való kapcsolatát is kedvezőtlenül befolyásolja. Fájdalomérzettel, mozgáskorlátozottsággal, gyógyszeres és rehabilitációs kezelésre szorultság mellett kénytelen élni, mindezek folytán pszichés állapotára a csökkentértékűség érzés, nehezebb adaptáció, az emberi dolgoktól való elfordulás jellemző.

Az elsőfokú ítélet ellen mindkét fél fellebbezéssel élt.

A felperes fellebbezésében kérte, hogy a bíróság az alperest további 2.337.000 forint lejárt járadék megfizetésére kötelezze, melyből 645.000 forint a gyermeknevelési, 1.692.000 forint a közlekedési többletköltség. 2013. június 1. napjától kezdődően további 42.000 forint járadékban történő marasztalást is kért, melyből 20.000 forint a gyermeknevelési többletköltség, 22.000 forint a közlekedési többletköltség.

A gyermeknevelési költség kapcsán állította, hogy a felperes korlátozottsága többirányú igényt alapoz meg. Téves az a megállapítás, hogy sem munkakiesést, sem elmaradt megtakarítást, sem többletköltséget megállapítani nem lehet, mivel a gyermekekkel való foglalkozás terén is többletfeladatok hárulnak a felperes házastársára.

Közlekedési többletköltség kapcsán arra hivatkozott, hogy az alperes 2006. július 31. napjáig havi 20.000 forintnak megfelelő összegű térítést nyújtott ezen a címen, mérséklésre okot adó körülményváltozás azóta sem történt, ellenkezőleg, az üzemanyagárak emelkedése miatt 2011. április 1-től kezdődően havi 22.000 forint többletköltség merül fel.

Az automata váltós gépjármű kapcsán előadta, hogy mindkét láb használatát igénylő mechanikus váltós gépjárművel való közlekedés megterhelő a számára, 200-300 km után a fájdalmak miatt pihennie kell. Az automata váltós gépjárműben a pedálkezelés lábkímélő, akár a bal láb használatával is megoldható lenne a gépjármű vezetése. Összegezés hiányában az „igény jogalapjában történő megítélését” kérte a másodfokú bíróságtól.

Az alperes fellebbezésében a terhére megállapított marasztalási összeg 6.861.454 forintra, a 2013. augusztus 1. napjától megítélt járadék havi 39.059 forint költségpótló és 18.686 forint jövedelempótló járadékra történő leszállítását kérte.

A háztartási munkakiesés kapcsán arra hivatkozott, hogy a felperes életvezetése és elfoglaltságai mellett havonta egy napon kisegítővel elvégezhetőek a felperes által korábban ellátott és kieső háztartási munkák, így ezen járadék tekintetében csak 248.000 forint hátralék áll fenn, a folyamatos járadék indokolt összege havi 7.000 forint.

A házkörüli és kerti kisegítői munkák tekintetében nem vitatta a ténylegesen felmerülő munkaigényt, megváltoztatás iránti kérelme azon alapult, hogy ezeket a munkákat nem csak a felperes és édesapja, hanem a felperes ugyancsak ingatlantulajdonos férfi testvére is köteles végezni, ezért a baleset miatt el nem végzett munkák pótlásának költsége nem a felperes kára, azoknak csak 1/3-a esik a felperes javára. Erre figyelemmel kérte a házkörüli munka kapcsán havi 4.267 forintra, a kerti kisegítői munka kapcsán havi 4.792 forintra leszállítani a járadék összegét.

A rehabilitációval kapcsolatban állította, hogy eltúlzott a marasztalás, a folyamatos havi járadék 8.000 forintban, a hátralék 350.000 forintban állapítható meg, miután a felperes a társadalombiztosítás keretében támogatott kezeléseket is igénybe tud venni.

A jövedelemveszteség kapcsán vitatta, hogy a rendőrkapitányi munkakör megszűnése a balesettel ok-okozati összefüggésben következett volna be. Rámutatott, hogy a felperes a baleset után vállalta el ezen tisztség betöltését, a beszerzett igazságügyi orvosszakértői vélemény nem állapította meg, hogy arra alkalmatlanná vált volna, saját elhatározásából mondott le, jövedelme nem a baleset miatt csökkent. A jövedelemveszteség számításának alapja kizárólag a beosztási illetmény lehet. A 2009. évre hiányzó jövedelemkimutatást nem a 2010. évi adatok 2009. évre vonatkoztatásával, hanem a 2008. évi adatok felhasználásával lehetett volna áthidalni.

A rendkívüli munkateljesítménnyel elért kereset megtérítése iránt igényt sem jogalapjában, sem a számítási metódus tekintetében nem vitatta ugyan, de hivatkozott arra, hogy a felperes saját előadása szerint is 80 %-ban irodai munkát végzett, a fennmaradó 20 %-nak megfelelő időben sem fejtett ki rendszeresen többlet-erőkifejtést igénylő tevékenységet (utóbbiak közé értve az orvosszakértői vélemény megállapítása alapján a hosszabb ideig egy helyben történő állást, feszes vigyázz-állást, lépcsőn, egyenletlen talajon való járást és futást). Így az alperes szerint a beosztási illetmény 10 %-ának megfelelő összeget kell az erőmegfeszítés alapján megtéríteni. A fentieknek megfelelően számított lejárt járadék a törvényszék által megállapított 7.592.482 forinttal szemben 1.926.088 forintban, a 2013. augusztus 1. napjától járó havi járadék a 122.089 forinttal szemben 18.686 forintban mutatkozott.

A nem vagyoni kártérítés kapcsán az alperes 1.000.000 forinttal történő leszállítást látott indokoltnak.

Fellebbezési ellenkérelmükben a felek az ellenérdekű fél fellebbezésével érintett részében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték.

A fellebbezések alaptalanok.

Az elsőfokú bíróság a tényállást túlnyomórészen helyesen állapította meg, a másodfokú bíróság az orvosszakértői vélemény alapján azt csupán a térsérülés évekig húzódó ellátásának egyes eseményeivel, illetve a mozgáskorlátozottságot okozó maradandóság mellett fennálló azon következménnyel egészítette ki, miszerint a felperes maradványállapotot kényszerül elviselni a máj állományában a májsérülés következtében kialakult (panaszokat jelenleg nem okozó, de az állapotromlás elkerülése érdekében odafigyelést igénylő) hegesedés miatt is.

Pontosításra szorultak továbbá az elsőfokú bíróság által figyelembe vett jövedelemadatok, elsősorban azért, mivel az elsőfokú bíróság 2006, 2007, 2009, 2010 és 2011. évekre nézve nem a tényleges, a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. tv. (Tbj.) 19.§-a által meghatározott és a munkáltatói adatközlésben is tükröződő, hanem attól eltérő mértékű járulékokkal számolt, emiatt a járadékszámítás szempontjából lényeges jövedelemadatokat több esetben tévesen határozta meg.

A fentiek szerinti, a felülbírálatot nem akadályozó kisebb hiányosságoktól eltekintve az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat helyesen értékelte és a fellebbezések által érintett kérdésekben helytállóan következtetett az alperes helytállási kötelezettségének terjedelmére is. A másodfokú bíróság a mérlegelés eredményével maradéktalanul, az elsőfokú bíróság következtetéseivel túlnyomórészen egyetért; a jövedelempótló járadék számítását érintő, kisebb részben eltérő álláspontja a fellebbezési kérelmek által meghatározott korlátok miatt eltérő elbírálást nem eredményezhetett, annak ellenére sem, hogy a rendkívüli munkateljesítményt már nem kívánó, de kevésbé jövedelmező új munkakörben elszenvedett jövedelemveszteség számításakor egyes illetmény-összetevők, illetve a táppénzes időszak figyelmen kívül hagyása az elsőfokú bíróság részéről alaptalanul történt.

A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság által meghatározott, a gyermeknevelési többletköltség elutasításához vezető indokokat. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy ilyen jellegű kára a felperesnek nem keletkezett, mivel saját előadása, illetőleg a tanúvallomások szerint is képes gyermekei felügyeletére, a róluk történő gondoskodásra; a gyermekek nevelését érintő, a felperes fizikai akadályozottságából eredő munkavégzési nehézségek értékelése a háztartási kisegítés körében történt meg, a gyermekekkel való foglalkozás tartalmi korlátai a nem vagyoni kártérítés kapcsán kerültek ellentételezésre.

A felperes fellebbezése nem volt teljesíthető a közlekedési többletköltség vonatkozásában sem, mivel a felperesi hivatkozásokkal szemben a tényleges és indokolt többletköltségre önmagában a korábbi kötelezeti térítés alapján nem lehet következtetni.

A felperes bizonyította, hogy a baleset előtti mértéket meghaladóan szorul rá személygépjármű használatára, a rendelkezésre álló adatok azonban nem utalnak arra, hogy az ezzel kapcsolatos havi többletköltsége a 8.000 forintot meghaladná. Nem ismert ugyan, hogy helyben mely viszonylatokban mennyit közlekedik a

felperes, ugyanakkor a helyi közlekedés többletköltségeit részben ellensúlyozza, hogy az életmódbeli korlátozások okán a hosszabb utak elmaradásával ebben a költségneemben megtakarításai is keletkeznek. Ilyen körülmények mellett helyesen döntött az elsőfokú bíróság, amikor a Pp.215.§-ára is figyelemmel az alperes által elismert, helyességét érintően kétséget nem ébresztő összeget fogadta el ítélezése alapjául.

Az automataváltós gépjármű beszerzésének indokoltsága nem állapítható meg. A közlekedési baleset okán a felperesnek nem a kuplungot használó bal lábát kell kímélnie, a jobb láb kiiktatásával pedig az automataváltós gépkocsit sem használhatná biztonságosan, rendeltetésszerűen. Emellett a felperes hivatkozása szerint 200-300 kilométer után jelentkeznek a gépjármű használatát korlátozó panaszok, ilyen távolságra azonban a felperes a rendelkezésre álló adatok alapján legfeljebb alkalomszerűen közlekedik.

Az alperes fellebbezését érintően a másodfokú bíróság nem látta indokoltnak a háztartási munkakiesés okán megítélt kártérítés mérséklését. A tanúvallomások alátámasztották, hogy a felperes rendszeresen teljesített olyan jellegű háztartási feladatokat, melyek elvégzésében a balesetet követő állapotában akadályozott vagy korlátozott. A már kétgyermekes háztartásra is figyelemmel az elsőfokú bíróság által figyelembe vett háztartási munka ténylegesen kieső munkaként megalapozottan elszámolható.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az alperes azon álláspontjával, hogy a kieső házkörüli és kerti munka pótlásának kérdésében a tulajdoni viszonyokhoz, tulajdoni hányadokhoz igazodó kötelezettségekből kell kiindulni; ezzel szemben a ténylegességnek van nagyobb jelentősége. A kiesőként elszámolt munkát a lefolytatott bizonyítási eljárás adatai szerint a felperes a balesetet megelőzően rendszeresen végezte, annak mértékét és ellenértékét az alperes sem vitatta. A teljes kártérítés elvére figyelemmel a kieső munka egészét pótolni kell, a térítés nem válhat részlegessé arra tekintettel, hogy a tulajdonostársak eltérő megállapodásának hiányában, a közös tulajdonra vonatkozó általános szabályok szerint azok elvégzésére másik tulajdonostárs lenne köteles.

A rehabilitációs többletköltségeket illetően a felperes által becsatolt számlákkal igazolt költségek - melyeket az alperes nem vitatott - csak töredékesen tükrözték az évek során felmerült költségeket, de a kiadások nagyságrendjére és arra figyelemmel, hogy az orvosszakértői vélemény alapján a gyógymasszás időszakosan, míg az úszás rendszeresen indokolt, igazolható, hogy az elsőfokú bíróság által elszámolt rehabilitációs költség a társadalombiztosítási forrásból elérhető kezelések mellett is ténylegesen szükséges volt és a jövőben is szükséges lesz a felperes egészségi állapotának fenntartásához, a további állapotromlás elkerüléséhez.

A jövedelemveszteség kapcsán a többlet-erőfeszítés ténye nem volt vitatott, mértéke pedig szakkérdés, melyet illetően a másodfokú bíróság - hasonlóan az

elsőfokú bírósághoz - nem látott indokot az orvosszakértői megállapítástól történő eltérésre.

Az alperes fellebbezésében nyomatékosan hivatkozott arra, hogy a kapitányságvezetői munkaköréről történő lemondás és a baleseti maradványállapot közötti okozati összefüggés nem állapítható meg. Ezzel szemben a másodfokú bíróság a felperessel, illetve az elsőfokú bírósággal értett egyet, elfogadhatónak találva a felperes által a lemondás indokaként felhozott érveket. A lemondás elhatározásakor a felperes állapota nem mutatott javulást, további műtéti beavatkozásokat, protetizálást tett szükségessé. Ebben a helyzetben a szellemi és fizikai értelemben is példamutatást igénylő városi kapitányság-vezetői munkakör betöltésével kapcsolatban az egészségügyi alkalmatlanság érzete nem volt indokolatlan, más olyan körülményre pedig, ami a felperest egészségi állapotától függetlenül lemondásra indíthatta volna, az eljárás során nem derült fény. A felperes a magasabb jövedelmet eredményező munkakörét többlet-erőfeszítéssel látta el, a többlet-erőkifejtés elérte azt a mértéket, melynek folyamatos fenntartása a felperestől kárenyhítési kötelezettsége körében sem volt elvárható.

A nem vagyoni kártérítés mérséklésére a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget. Kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a felperes fiatalon szenvedett súlyos traumát, amit igen hosszadalmas felépülés és kevés eredménnyel kecsegtető rehabilitációs folyamat követett olyan életszakaszban, amelytől természettől fogva idegen az egészségügyi problémáknak való kiszolgáltatottság; a felperes esetében ezekre az évekre mégis az ilyen panaszok és a mérséklésükre tett folyamatos kísérletek nyomták rá bélyegüket. A bekövetkezett egészségkárosodás a javulás kilátása nélküli végleges alkalmazkodást, a fájdalmak és kellemetlenségek élethossziglani elviselését kívánja meg a felperestől, ami az énképét, életvitelét, fizikai aktivitását és hivatásának kiteljesítését egyaránt hátrányosan befolyásolta és befolyásolja. Az összesen 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítés a baleset idején jellemző ár- és értékviszonyokra figyelemmel is indokolt és szükséges, egyúttal elégséges a fentiek szerint jellemezhető nem vagyoni hátrányok másnemű - vagyoni - előnnyel történő ellensúlyozására.

A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletének rendelkező részében a jövedelem- és a költségpótló járadékot együttesen kezelte. A kétféle járadék nem csupán jogi jellegében, hanem a közteherviselés tekintetében is eltérő; a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII.tv. (Szja. tv.) 1. számú melléklet 6.7.a) pontja szerint a költségek fedezetére kifizetett kártérítés adómentes, míg a jövedelempótló járadék az összevont adóalap része, és mint ilyen adóköteles; indokolt ezért ezen járadékokat a rendelkező részben is egyértelműen elkülönítve feltüntetni. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet rendelkező részét erre tekintettel pontosította.

A peres felek pervesztesnek tekinthetők saját fellebbezésük és pernyertesnek az ellenfél fellebbezése vonatkozásában. A felperesi fellebbezés pertárgyértékben 408.000 forintot tett ki (közlekedési többletköltség 14 x 12.000 forint,

gyermeknevelési többletköltség 12 x 20.000 forint). A 408.000 forint után számítható alperesi perköltség a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés *a)* pontjára, 5) bekezdésére, 4/A.§-ára figyelemmel 13.000 forint. Az alperes fellebbezésének pertárgyértéke 2.367.184 forintot tett ki (háztartási kisegítő 3 x 12.000 forint, házkörüli kisegítő 12 x 2.133 forint, kerti kisegítő 12 x 2.396 forint, rehabilitációs költség 12 x 3.000 forint, jövedelempótló járadék 12 x 103.403 forint, nem vagyoni kártérítés 1.000.000 forint). Az ezután számítható, a felperesnek járó, jogi képviselettel felmerült költség a felhívott rendelet alapján 75.200 forint. A 75.200 és a 13.000 forint különbözeteként mutatkozó 62.200 forintot az alperes köteles a felperesnek a Pp.78.§ (1) bekezdésére figyelemmel megfizetni.

A Kmr. 13.§ (2) bekezdésére, Pp, 78.§ (1) bekezdésére figyelemmel mindkét felet a saját sikertelen fellebbezése után feljegyzett illeték megfizetésére kellett kötelezni.

P é c s , 2014. január 16.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, dr. Vogycska Petra s.k. bíró